

VOOR EEN GEZONDE EN DUURZAME GENERATIE

Zowel Gezonde School als de Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) en het Programma Jong Leren Eten zetten zich in om bij te dragen aan de gezondheid van kinderen en jongeren in Nederland.

TEKST: PETER BEKKERING

ONTSTAANSGESCHIEDENIS

Gezonde School

Gezonde School is in Nederland rond 2002 ontstaan vanuit een regionaal initiatief van GGD Zuid Limburg, in samenwerking met scholen, regionale partners, Universiteit Maastricht en destijds het NIGZ. De werkwijze is gebaseerd op de 'Comprehensive School Health Programme', uit de Verenigde Staten (Marx en Whooley, 1988) en is verder ontwikkeld tot de Gezonde School Methode (Leurs et al., 2006).

Gezonde School is een samenwerking tussen de PO-Raad, VO-raad en MBO Raad, GGD GHOR Nederland, RIVM Centrum Gezond Leven, regionale GGD'en, de KVLO, gezondheidsfondsen, maatschappelijke organisaties en thema-instituten op het gebied van een gezonde leefstijl zoals het Voedingscentrum, de Hartstichting, Rutgers en het Trimbos instituut. De ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Economische Zaken en Klimaat (EZK) maken Gezonde School mogelijk. ►

Er zijn begin augustus 2018 ruim 1450 Gezonde Scholen in Nederland. Dit aantal groeit per dag. Dit zijn scholen die volgens de aanpak Gezonde School hebben gewerkt aan een gezondheidsthema en het vignet Gezonde School hebben behaald. Via de website van Gezonde School is per sector te zien in welke gemeente een Gezonde School staat.

JOGG

De Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) is in 2015 opgericht als vervolg op het Convenant Gezond Gewicht. JOGG biedt gemeenten een lokale integrale aanpak ter preventie van overgewicht en obesitas onder kinderen en jongeren genaamd de JOGG-aanpak, gebaseerd op het Franse EPODE (Romon et al., 2009). Naast de JOGG-aanpak focust JOGG zich op het gezonder maken van de omgeving waar kinderen veel komen, zoals thuis, school, de buurt en plaatsen waar zij hun vrije tijd besteden als sportclubs.

Jongeren Op Gezond Gewicht is een landelijke onafhankelijke stichting die subsidie ontvangt van het Ministerie van VWS. Samen met gemeenten en landelijke maatschappelijke en bedrijfspartners in het hele land streeft JOGG naar een samenleving waarin de omgeving verleidt tot gezond gedrag. Gemeenten tekenen voor drie jaar een samenwerkingsovereenkomst met JOGG. JOGG biedt hen ondersteuning bij de implementatie van de JOGG-aanpak.

In maart 2018 organiseerde JOGG in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen de Week voor de gezonde jeugd. Op de foto de aftrap van de Week in Alphen aan den Rijn.

In Nederland zijn er inmiddels 137 gemeenten die de JOGG-aanpak gebruiken. Op de website van het JOGG is een overzicht te vinden om welke gemeenten het gaat en welke resultaten er per gemeente te vinden zijn.

JOGG richt zich op de omgeving van het kind: thuis, school, de buurt, sport & vrije tijd, werk en media.

Een bezoekje aan de boer is voor veel kinderen een onvergetelijke ervaring. Jong Leren Eten stimuleert dit.

JLE verbindt
'groene' natuur- en
milieueducatie en
'witte' gezondheidseducatie
met elkaar

Jong Leren Eten

In 2015 lanceerde het Kabinet de Voedselagenda met doelen voor verduurzaming van de landbouw met thema's als voedselverspilling, voedselzekerheid, voedselinnovaties en eiwittransitie. Deze 'transitieagenda' werd ook in relatie tot gezondheid gezet en leidde tot het programma Jong Leren Eten 2017-2020, een initiatief van het ministerie van LNV in afstemming met het ministerie van VWS. Het programma richt zich op het voedselvaardig maken van de jeugd van 0-18 jaar, via kinderopvang, basisonderwijs, voortgezet onderwijs en MBO. Jong Leren Eten verbindt - op het thema voeding/voedsel - het werkveld rond gezondheid en bewegen aan het werkveld rond duurzaamheid en ervaringsgericht leren. Dit gebeurt door de Jong Leren Eten-makelaars. Elke provincie heeft twee Jong Leren Eten-makelaars die intensief samenwerken. Eén is er werkzaam bij de GGD dus gezondheidshoek, de ander is werkzaam bij een NME (natuur- en milieu-educatie) centrum of organisatie, dus de duurzaamheidshoek. Kernpartners van Jong Leren Eten zijn Gezonde School, Voedingscentrum, JOGG, IVN en de groep van NME-centra van Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling (GDO).

DOELGROEP

Gezonde School

Het programma Gezonde School richt zich op alle po, vo en mbo-scholen, waarbij speciale aandacht uitgaat naar scholen met een kwetsbare leerlingenpopulatie. Dat zijn kinderen uit gezinnen met een lage sociale economische status en kinderen uit het speciaal (basis- en voortgezet) onderwijs.

JOGG

Jongeren Op Gezond Gewicht richt zich op een gezonde jeugd, welke begint bij de omgeving van een kind. Daarom focust JOGG zich niet op het kind zelf, maar op de omgeving van het kind. Op ouders, (zorg)professionals, scholen, buurten, sportclubs, bedrijven, media en het lokale bestuur. ►

Jong Leren Eten

Ook het programma Jong Leren Eten richt zich niet rechtstreeks op het kind, de jeugd. Jong Leren Eten hanteert een netwerk aanpak. Het Programmabureau en de Jong Leren Eten-makelaars richten zich in de uitvoering op intermediaire partijen die al contacten en toegang hebben tot de einddoelgroep, daar waar dit het thema voeding/voedsel betreft, en verbinden deze met elkaar. Zoals de Gezonde School-adviseurs, de JOGG-regisseurs en de educatief medewerkers van de (lokale) Natuur- en Milieu Educatie-centra. ►

Moestuïneren op bioboerderij 't Schop in Hilvarenbeek is zelf ervaren hoe groente groeit.

DOELSTELLING

Gezonde School

Het programma Gezonde School zorgt ervoor dat scholen zelf kunnen werken aan gezondheidsbevordering. Gezonde Scholen dragen zo bij aan méér gezondheidswinst, minder gezondheidsverschillen en betere onderwijsprestaties. Via de samenwerking tussen zo'n 40 organisaties binnen één landelijk programma en de beproefde Gezonde School-aanpak verankert het programma Gezonde School gezondheid in het DNA van elke school.

JOGG

JOGG streeft naar een wereld waarin kinderen opgroeien in een gezonde omgeving met een gezonde leefstijl. Zo wordt het voor kinderen en jongeren makkelijker gezond te leven en worden gezondheidsverschillen kleiner. Het concrete doel van Jongeren Op Gezond Gewicht is om in 2020 tenminste 1 miljoen kinderen met de lokale JOGG-aanpak en landelijke initiatieven bereikt te hebben. Ook streeft JOGG naar een aanduidbare stijging van het aantal kinderen en jongeren op gezond gewicht in 75 JOGG-gemeenten.

Jong Leren Eten stimuleert scholen om een (buiten)activiteit te koppelen aan voedingslessen in de klas. Op bioboerderij 't Schop in Hilvarenbeek koken de kinderen hun zelf geogoste rabarber.

Zo wordt het voor
kinderen en jongeren
makkelijker gezond te leven
en worden gezondheids-
verschillen kleiner

Jong Leren Eten

Jong Leren Eten werkt aan een gezonde en duurzame samenleving. De consumenten van de toekomst – de kinderen en jongeren van nu – hebben daarin een krachtige rol. Zij zijn straks degenen die dagelijks keuzes maken over wat er gekocht wordt, hoe het bereid wordt, wat er op tafel komt te staan, wat er gegeten wordt. Jong Leren Eten stimuleert dat zo veel mogelijk kinderen en jongeren meer structureel in aanraking komen met informatie en activiteiten over voedsel/voeding. Met als uiteindelijk doel dat zij leren om gezonde én duurzame keuzes te maken. Aan het eind van de programmaperiode zijn de gezondheidsorganisaties en de NME-organisaties dusdanig in een netwerk verbonden dat zij de Jong Leren Eten-ambitie (gezond én duurzaam) permanent tot hun werkterrein rekenen.

SAMENWERKING

De programma's Gezonde School, JOGG en Jong Leren Eten zetten zich gezamenlijk in om bij te dragen aan de gezondheid van kinderen en jongeren in Nederland. Zowel op programmaniveau als in de praktijk werken de programma's met elkaar samen, elk vanuit de specifieke doelstellingen en aanpak. Gezonde School-adviseurs van de GGD'en, JOGG-regisseurs en makelaars Jong Leren Eten komen elkaar binnen provincies/gemeenten tegen en stemmen waar mogelijk af rond de gemeenschappelijke gezondheidsthema's 'voeding', 'duurzaamheid' en 'bewegen en sport'.

Gezonde School, JOGG en het programmabureau Jong Leren Eten hebben geregeld afstemmingsoverleg. Enkele voorbeelden van concrete samenwerking zijn:

- Jong Leren Eten realiseert samen met Gezonde School dat er in de jaren 2017 t/m 2020 jaarlijks minimaal 300 extra scholen met het thema voeding van de Gezonde School aan de slag gaan

- Jong Leren Eten werkt samen met Gezonde School aan een subsidieregeling om vanaf schooljaar 2018-2019 scholen (schoolleiders, leerkrachten/docenten) te activeren om op het thema voeding ervaringsgerichte activiteiten te koppelen aan hun lessen. Denk aan bezoek aan de boerderij of voedselverwerkende industrie, gastlessen, moestuinieren of kooklessen geven.
- Jong Leren Eten heeft concrete samenwerking met JOGG in het project 'Smakelijke Moestuinen'. Doel daarvan is om kinderen, ouders en pedagogisch medewerkers op peuterspeelzalen en kinderdagverblijven bewust te maken van de waarde van groenten en het belang van een gezond voedingspatroon bij kinderen jonger dan 4 jaar.
- Jong Leren Eten is gestart met een traject om de kwaliteit te verhogen van het grote aanbod aan lessen en activiteiten op het thema voeding/voedsel van de verschillende natuur- en milieueducatie (NME) centra. De beste educatieve lessen zullen het erkenningstraject doorlopen van de interventie-database van RIVM Centrum Gezond Leven (CGL).

JOGG

JOGG zet in een derde van de gemeenten in op het terugdringen van overgewicht door om op een duurzame wijze de leefomgeving van kinderen en jongeren gezonder te maken. Om zo gezond eten, sporten, genoeg bewegen en slapen de normaalste zaak van de wereld te maken.

Jong Leren Eten

Jong Leren Eten zorgt ervoor dat kinderen en jongeren meer structureel in aanraking komen met informatie en activiteiten over voedsel. Met als uiteindelijk doel dat kinderen en jongeren leren om gezonde én duurzame keuzes te maken.

RESULTATEN EN AMBITIES

Gezonde School

Er zijn in totaal ruim 1450 scholen in Nederland die zich Gezonde School mogen noemen. Dit betekent dat deze scholen integraal en structureel werken aan de gezondheid van hun leerlingen. Zij werken volgens de Gezonde School-aanpak die bestaat uit vier 'pijlers': educatie, omgeving, signaleren

De Gezonde School-aanpak bestaat uit vier 'pijlers': educatie, omgeving, signaleren en beleid

en beleid. Als voor een specifiek gezondheidsthema wordt gewerkt aan deze vier pijlers, is er sprake van een integrale aanpak. De ambitie is dat meer scholen volgens deze aanpak gaan werken en daarmee gezondheidsbevordering verankeren in het DNA van de school.

JOGG

137 gemeenten gebruiken inmiddels met succes de JOGG-aanpak. In 24 gemeenten is er een daling van overgewicht. JOGG zorgt voor een gezonde leefomgeving voor de jeugd door o.a. The Daily Mile (13.500 leerlingen doen mee), het Akkoord Gezonde Voeding op Scholen, Team:Fit voor een gezondere sportkantine (1.361 aangesloten sportverenigingen) en succesvolle campagnes zoals 'DrinkWater' en 'Groente zet je tanden erin!', 'Gratis Bewegen, gewoon doen!'. Het totale bereik van JOGG is 893.000 kinderen en jongeren (Mulier Instituut, 2017). Om alle kinderen en jongeren in Nederland de kans te bieden gezond op te groeien, is het streven dat alle gemeenten in Nederland aan de slag gaan met een integrale aanpak om overgewicht te voorkomen.

Jong Leren Eten

In elke provincie is door de Jong Leren Eten-makelaars op het thema voeding, het snijvlak gezondheid en duurzaamheid onder de aandacht gebracht en in meerjaren-beleidsplannen gezet. De JLE-makelaars fungeren als aanspreekpunt voor verschillende (regionale) partijen en zij koppelen de 'groene' Natuur en Milieu Educatie en 'witte' Gezondheidseducatie aan elkaar. Daarbij is er veel aandacht voor regionale accenten. ■

Met als uiteindelijk doel
dat kinderen en jongeren
leren om gezonde én
duurzame keuzes te maken

WEBSITES

www.gezondeschool.nl/
www.jongerenopgezondgewicht.nl
www.jonglereneten.nl